

Mate van overheidsconsumptie

Auteur(s):

R.P. Berben

Deze rubriek wordt maandelijks samengesteld door Robert-Paul Berben, Ronald Bosman, Ard den Reijer en Ad Stokman van de Nederlandsche Bank R.P.Berben@dnb.nl

Verschenen in:

ESB, 89e jaargang, nr. 4443, pagina 476, 24 september 2004

Rubriek:

dnb-conjunctuurindicator

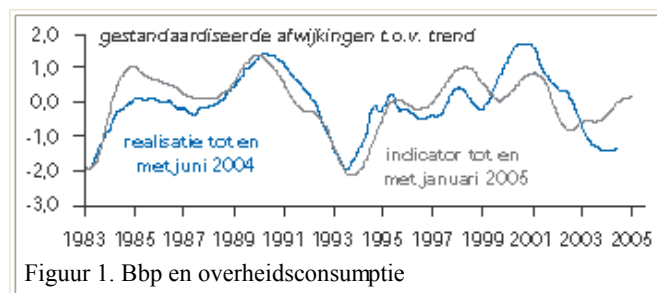
Trefwoord(en):

De overheidsconsumptie speelt in de regel geen rol van betekenis bij het initiëren van economisch herstel. Ook nu weer pikt de Nederlandse economie aan bij de internationale economische opleving, ongeacht de overheidsconsumptie.

De Nederlandse conjunctuur - gemeten aan de hand van de groei van het bbp - klimt stilaan uit het dal. Het dieptepunt heeft volgens huidige inzichten in de eerste helft van 2003 gelegen. Het cpb raamt voor dit jaar een bbp-groei van 1 1/4 procent en voor volgend jaar een lichte versnelling tot 1 1/2 procent. Drijvende kracht achter het herstel is de toename van de uitvoer, in het spoor van het aantrekken van de wereldhandel. Maar omdat de prijsconcurrentiepositie van onze exportsector in de afgelopen jaren is verslechterd, kan de Nederlandse economie niet volledig van het herstel van de wereldeconomie profiteren. Herstel van de binnenlandse bestedingen is onzeker, zowel wat betreft tijdstip als kracht. Zo zal de overheidsconsumptie, die ruim twintig procent van het bbp uitmaakt, op de korte termijn naar verwachting in slechts beperkte mate bijdragen aan het herstel van de bestedingen. Is de huidige combinatie van een ontluikend economisch herstel en afvallende groei van de overheidsconsumptie illustratief voor de samenhang tussen beide grootheden?

Historisch perspectief

[figuur 1](#) toont het beloop van de conjuncturele component van zowel het bbp als de overheidsconsumptie van 1977 tot het tweede kwartaal van 2004. De conjuncturele componenten zijn hier berekend door de reeksen te ontdoen van de 'trend' (fluctuatie met een duur langer dan acht jaar) en de onregelmatige component (fluctuatie met een duur korter dan anderhalf jaar). De figuur laat zien dat over de getoonde periode de conjuncturele component van de overheidsconsumptie behoorlijk volatiel is. De opswings in de overheidsconsumptie vallen echter nooit samen met die van het bbp. Klaarblijkelijk speelt de overheidsconsumptie geen dominante rol bij het tot stand brengen van economisch herstel (de correlatie tussen beide reeksen is vrijwel nul). Het omgekeerde lijkt eerder het geval. Algeheel conjunctureel herstel resulteert met enige vertraging in het aantrekken van de overheidsconsumptie. De overheidsconsumptie gedraagt zich dus deels als een automatische stabilisator. Een verklaring voor de gevonden samenhang is gelegen in het beloop van de ambtenarensalarissen, die een fors deel van de overheidsconsumptie beslaan. Lonen reageren in de regel met een vertraging op veranderingen in de conjunctuur.

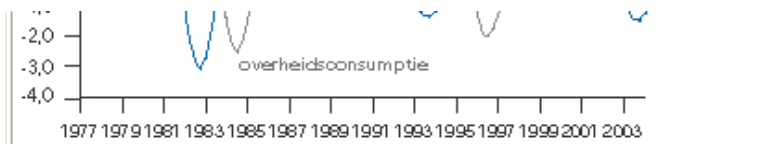

Figuur 1. Bbp en overheidsconsumptie

Huidig herstel

Het beloop van de overheidsconsumptie rond het conjuncturele dal dat net achter ons ligt blijkt enigszins af te wijken van het 'historisch gemiddelde' over de dalen rond het vierde kwartaal van 1982, het derde kwartaal van 1988 en het vierde kwartaal van 1993 ([figuur 2](#)). Zo was de groei van overheidsconsumptie de afgelopen jaren relatief hoog - denk bijvoorbeeld aan de extra uitgaven aan de zorg voor het wegwerken van wachtlijsten - en daarmee een belangrijke bestedingsimpuls. In recente kwartalen wordt echter de consolidatiekoers van het kabinet zichtbaar.

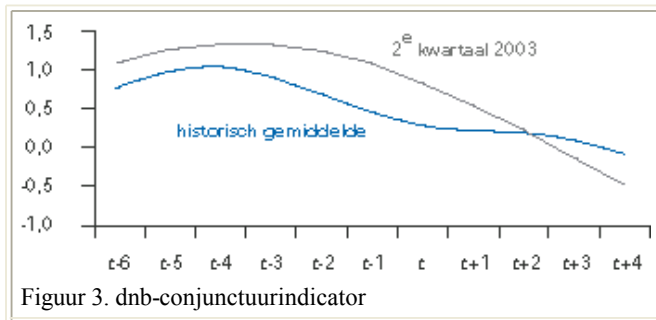

Figuur 2. Overheidsconsumptie in huidige neergang, procentuele afwijking

Vooruitzichten

De dnb-conjunctuurindicator die thans vooruitblijkt tot en met januari volgend jaar signaleert al geruime tijd een omslag in de conjunctuur ten goede (figuur 3). Nu de export in het kielzog van het versnellen van de wereldhandel op stoom begint te komen, ligt ook een omslag in de realisatiereeks in de rede. Een onzekere factor blijft echter het herstel van de binnenlandse bestedingen.

Figuur 3. dnb-conjunctuurindicator

Robert-Paul Berben